

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

02.04.2020

№ 312

Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының «2019-2024 елларга Алабуга муниципаль районында һәм урта эшкуарлыкны үстерү» 2019 елның 23 декабрдәгә 1869 номерлы карарына үзгәрешләр керту турында

2003 елның 6 октябрдәгә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль закон, 2007 елның 24 июлендәгә «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү» 209-ФЗ номерлы Федераль закон, 2010 елның 21 гыйнварындагы «Татарстан Республикасында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында» 7-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 31 октябрдәгә «2014 – 2020 елларга Татарстан Республикасының икътисадый үсеше һәм инновацион икътисады» дәүләт программасын раслау турында» 823 нче карары белән расланган «2014 – 2020 елларга Татарстан Республикасының икътисадый үсеше һәм инновацион икътисады» дәүләт программасының «2014 – 2016 елларга Татарстан Республикасында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү» ярдәмче программасы һәм Алабуга муниципаль районы Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының «2019-2023 елларга Алабуга муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү» 2019 елның 23 декабрдәгә 1869 номерлы карарына түбәндәгә үзгәрешләрне кертергә:
  - 1.1. «2019-2024 елларга Алабуга муниципаль районы кече һәм урта эшкуарлык субъектларын үстерү» муниципаль программасын яңа редакциядә расларга (1 нче кушымта).
2. Финанс-бюджет палатасына (Э.И. Садыковага) жирле бюджет хисабына «2019-2024 елларга Алабуга муниципаль районы кече һәм урта эшкуарлык субъектларын үстерү» муниципаль программасы чараларын финанслауны күздә тотуны тәкъдим итәргә.
3. Әлеге карар рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга тиеш.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе урынбасары Л.Ф. Нургаяновка йөкләргә.

Житәкче

Р.М. Нуриев

Татарстан Республикасы
Алабуга муниципаль районы
Башкарма комитетының
“ 02 ” 04 ел № 312
белән расланган карарына
1 нче кушымта

**«2019-2024 елларга Алабуга муниципаль районында
кече һәм урта эшқуарлык субъектларын үстерү»
муниципаль программасы**

Муниципаль программаның паспорты.

Программаның исеме	«2019-2024 елларга Алабуга муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлык субъектларын үстерү» муниципаль программасы.
Программаның төп эшлөкәртүчеләре	Аабуга муниципаль районы Башкарма комитеты. «Алабуга муниципаль районының перспектив социаль-икътисадый үсеш палатасы» МКУ
Программаның максаты һәм бурычы	<p>Программаның максатлары:</p> <p>АМР проект идарәсе кертү;</p> <p>КУЭ субъектлары өчен «Үсеш инфраструктурасын» булдыру; эшкуарлыкның яңа эш башлаучы субъектларына комплекслы ярдәм күрсәтү;</p> <p>халык арасында эшмәкәрлекне популярлаштыру;</p> <p>КУЭ субъектлары компетенцияләрен арттыру;</p> <p>КУЭ субъектлары өчен акселерация программасын эшләү һәм гамәлгә кертү;</p> <p>Программаның бурычлары :</p> <p>яңа проектларда ихтыяжларны ачыклау, перспектив юнәлешләрне һәм базар урынын билгеләү; эшмәкәрлек эшчәнлеген алып бару өчен шартлар яхшырту һәм шартлар тудыру;</p> <p>КУЭ субъектларының ташламалы финанслау программаларына информативлыгын һәм үтемлелеген тәэмин итү;</p> <p>эшмәкәрләрне жәлеп итү дәрәжәсен күтәрү, бердәм эшлекле кинлек булдыру;</p> <p>авылда кооперация системасын үстерү.</p>
Программаның максатчан индикаторлары һәм күрсәткечләре	<p>Микъдар индикаторлары:</p> <ul style="list-style-type: none"> -кече һәм урта эшкуарлык субъектлары санын арттыру; -кече һәм урта эшкуарлык белән шөгильләнүчеләр санын арттыру; - КУЭ өлкәсендә уртача айлык хезмәт хакын арттыру; -кече һәм урта предприятиеләрнең әйләнешен арттыру; - тулаем территориаль продукт күләмендә кече һәм урта эшкуарлык субъектлары житештерә торган товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) өлешен арттыру; - КУЭ субъектларынан салымнар һәм башка мәжбүри түләүләр күләмен арттыру; - КУЭ субъектлары экспортларының өлешен арттыру, - кече һәм урта эшкуарлык субъектлары гына катнаша торган сатып алулар өлешен арттыру; - инвестицияләрнең гомуми күләмендә кече предприятиеләр инвестицияләре өлешен арттыру; <p>Сыйфат индикаторлары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Алабуга муниципаль районының КУЭ субъектларының

	эшлекле активлыгы индексин арттыру, - КУЭ субъектларының бизнесны алып бару шартлары белән канәгатьлеген арттыру .																											
Программаны гамәлгә ашыру этаплары һәм вакыты (сроклары)	2019 - 2024																											
Программаның башкаручылары	Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты ПСИҮП МКУ (киләшү буенча)																											
Финанслау күләме һәм чыганаclarы	Финанслауның гомуми күләме жирле бюджет хисабына 0,64 млн. сум. Еллар буенча:																											
	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Финанслау чыганагы</th> <th colspan="6">Финанслау суммасы, млн. сум.</th> </tr> <tr> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Жирле бюджет</td> <td>160,0</td> <td>160,0</td> <td>160,0</td> <td>160,0</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Барлығы</td> <td>160,0</td> <td>160,0</td> <td>160,0</td> <td>160,0</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	Финанслау чыганагы	Финанслау суммасы, млн. сум.						2019	2020	2021	2022	2023	2024	Жирле бюджет	160,0	160,0	160,0	160,0	-	-	Барлығы	160,0	160,0	160,0	160,0	-	-
Финанслау чыганагы	Финанслау суммасы, млн. сум.																											
	2019	2020	2021	2022	2023	2024																						
Жирле бюджет	160,0	160,0	160,0	160,0	-	-																						
Барлығы	160,0	160,0	160,0	160,0	-	-																						
	Финанслау күләме фаразланган характерда һәм ел саен төзәтмәләр кертелергә тиеш.																											
Программаның үтәлешен контрольдә тоту	Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты																											
Программаны гамәлгә ашыруда төп нәтижә	<p>-кече һәм урта эшқуарлык субъектлары санын арттыру; -кече һәм урта эшқуарлык белән шөгылләнүчеләр санын арттыру; - КУЭ өлкәсендә уртача айлык хезмәт хакын арттыру; -кече һәм урта предприятиеләрнең әйләнешен арттыру; - тулаем территорияль продукт күләмендә кеche һәм урта эшқуарлык субъектлары житештерә торган товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) өлешен арттыру; - КУЭ субъектларыннан салымнар һәм башка мәжбүри түләүләр күләмен арттыру,; - КУЭ субъектлары экспортерларының өлешен арттыру; - кеche һәм урта эшқуарлык субъектлары гына катнаша торган сатып алулар өлешен арттыру; - инвестицияләрнең гомуми күләмендә кеche предприятиеләр инвестицияләре өлешен арттыру; - Алабуга муниципаль районының КУЭ субъектларының эшлекле активлыгы индексин арттыру; - КУЭ субъектларының бизнесны алып бару шартлары белән канәгатьлеген арттыру.</p>																											

I. Программаны гамэлгә ашыру өлкәсенә тасвирнамәсе, проблемалар һәм аларны чишү юллары

Алабуга муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү программасы (алга таба – Программа) 2024 елга кадәр эшләнгән. Программа кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә юнәлдерелгән чараларны үз эченә ала.

Программаны гамэлгә ашыру чорында мәгълүмати һәм матди ресурсларны консолидацияләү, үсеш нокталарын һәм өстенлекле юнәлешләрне билгеләү, хокукый актларга төзәтмәләр кертү, программаны нәтижәле гамэлгә ашыруга комачаулый торган административ киртәләрне бетерү гамэлгә ашырылачак, шулай ук программаның төп чараларын тормышка ашыру, кече һәм урта бизнеска ярдәм инфраструктурасын формалаштыру, кече һәм урта эшкуарлык субъектларының финанс һәм мәгълүмати ресурсларга үтемлелеген арттыру күздә тотыла.

1. Агымдагы ситуациягә анализ, Алабуга муниципаль берәмлегендә КУЭ үсешә проблемаларын бәяләү.

Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү Алабуга муниципаль районы дәүләт сәясәтенә аерылгысыз өлешә һәм районның социаль-иқтисадый үсешенә өстенлекле юнәлешләрнең берсе булып тора.

2019-2024 елларга әлегә программаны эшләү һәм эшкуарлыкны үстерү буенча бурычларны программалы - максатчан ысул белән хәл итү зарурлығы кайбер объектив факторларга бәйле:

1) Татарстан Республикасының социаль-иқтисадый үсешә фаразлары һәм программалары, Татарстан Республикасы норматив актлары белән билгеләнгән өстенлекле бурычлар белән программа максатларының һәм бурычларының үзара килешеп эшләү зарурилыгы;

2) Татарстан Республикасында гамэлгә ашырыла торган кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә дәүләт сәясәте максатларына ирешүгә юнәлдерелгән чаралар исемлеген билгеләү, күрсәтелгән чараларны гамэлгә ашыру өчен финанслау күләмнәрен һәм чыганаclarын, шулай ук программада катнашу өчен субъектларга туры килергә тиешле критерийларны күрсәтүгә жаваплылык;

3) сәнәгать житештерүе кимү һәм эшсезлек үсешә белән бәйле килеп туган катлаулы социаль-иқтисадый хәл;

4) программа чаралары комплексын эшләү һәм гамэлгә ашыру максаты белән кече һәм урта эшкуарлык проблемалары масштабы, катлаулылығы һәм күптөрлеләгә һәм аларны интеграцияләү кирәклегә;

5) төрле дәрәжәдәгә хакимият органнарының һәм дәүләтнеке булмаган оешмаларның, шул исәптән эшмәкәрләрнең ижтимагый берләшмәләрнең, эшкуарлар проблемаларын хәл итү өчен тырышлыclarын координацияләүне таләп итү;

6) Россия Федерациясенә төрле шәһәрләрендә кече эшкуарлыкка ярдәм итү һәм аны үстерү буенча муниципаль максатчан программаларны гамэлгә ашыруның уңай тәҗрибәсе булу.

Административ киртәләрне киметү һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын үстерү хисабына бизнесны үстерү өчен уңай шартлар тудыру аша әлегә программа чаралары төп максатка ирешергә мөмкинлек бирәчәк.

Ачыкланган проблемаларны хэл итү кече һәм урта эшкуарлык субъектлары ресурсларын, Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы Хөкүмәте һәм Алабуга муниципаль районы мөмкинлекләрен жәлеп итеп системалы якин килү кысаларында гына мөмкин. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итүгә бюджет акчаларын куллану икътисадка бюджеттан тыш өстәмә инвестицияләр жәлеп итәргә, кече һәм урта бизнес мөмкинлекләрен банк кредитлары алуны арттырырга мөмкинлек бирәчәк. Яшьләрне эшмәкәрлек эшчәнлегенә жәлеп итү, кадрлар потенциалын саклап калу өчен тулаем төбәк һәм аерым муниципаль берәмлекләр дәрәжәсендә кадрлар әзерләүнең комплекслы программасын гамәлгә ашыру зарур.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының инновацион активлыгын, аларның сәнәгать кластерлары кысаларында эре сәнәгать предприятиеләре белән интеграциясәң стимуллаштыру бары тик федераль һәм региональ дәүләт хакимияте органнары ресурсларын һәм мөмкинлекләрен жәлеп итү шартларында гына мөмкин.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының һәм хакимият органнарының ресурсларын һәм мөмкинлекләрен берләштерү кече һәм урта бизнес өчен актуаль булган проблемаларны комплекслы хэл итәргә һәм икътисадның бу секторы үсешен тәмин итәргә мөмкинлек бирә.

Кече һәм урта эшкуарлык проблемаларын нәтижәле хэл итү өчен озак вакытлы финанс ресурсларын алуда, инновацион технологияләрне һәм продукцияне үзләштерүдә, кадрлар әзерләүдә, яңа эш башлаучы эшкуарларны офис майданчыклары һәм старт капиталы белән тәмин итү мәсьәләләрен хэл итүдә, бер үк вакытта ярдәм күрсәтүне тәмин итү өчен комплекслы якин килү кирәк. Әлеге Программа, нәкъ комплекслы якин килүне гамәлгә ашыру өчен юнәлдерелгән.

Кече һәм урта эшкуарлык эшчәнлегә күрсәткечләре, шул исәптән АМР шәхси эшкуарларының күрсәткечләре турында мәгълүмат түбәндә китерелгән:

Сан күрсәткечләре:

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү /берәм.	01.01 2016 га	01.01 2017 га	01.01 2018 га	01.07 2018 га	01.07 2019 га	01.01. 2020 га (фараз)
1	Барлыгы кече һәм урта предприятиеләр, шәхси эшкуарлар саны, шул исәптән	берәмлек	3 618	3 668	3 462	3 506	3 387	3355
	кече предприятиеләр		1 545	1 527	1 300	1 330	1251	1251
	урта предприятиеләр		15	18	24	22	23	22
	шәхси эшкуарлар		2 058	2 123	2 138	2 154.	2113	2082
2	Шәхси эшкуарларны да кертеп, кече һәм урта предприятиеләр әйләнеше	млн. сум.	20 450	26 315	34 649	15 091	14 969,3	35856
	кече предприятиеләр		15 960	20 239	20 654	8 272	10286,5	27636
	урта предприятиеләр		4 490	6 076	13 995	6 819	4682,9	8220
	шәхси эшкуарлар		-	-	-	-	-	-
3	Шәхси эшкуарларны да	кеше	8 023	8 260	8 682	8 483	7557	7553

	кертеп, кече һәм урта эшқуарлык өлкәсендә мәшгуль кешеләрнең исемлек буенча уртача саны							
	кече предприятиеләр		6 343	6 451	6 414	6 294	6435	6440
	урта предприятиеләр		1 680	1 809	2 268	2 189	1122	1113
	шәхси эшқуарлар		0	0	0	0	0	0
4	Кече һәм урта эшқуарлык өлкәсендә, шәхси эшқуарларны да кертеп, уртача айлык хезмәт хақы	мең сум.	21	18	19	19	21,8	22,2
	кече предприятиеләр		21,10	17,50	18,80	19,10	20,0	20,5
	урта предприятиеләр		22,60	22,15	26,64	27,72	32,2	32,2
	шәхси эшқуарлар		-	-	-	-	-	-
5	АМР тулаем территориаль продукт күләме (ВТП)	млн. сум.	36461,4	49857,5	58150,1	67944,2	65291,8 (бәяләү)	65291,8
	КУЭның тулаем территориаль продуктында, шул исәптән ШЭ	%	28,1	24,1	25,4	23,1 (бәяләү 2018)	23,1 (бәяләү 2018)	23,5

Сыйфат күрсәткечләре:

1) «Татарстан Республикасы районнарында эшлекле климат индексы» аналитик хисабына таянып (тикшерү чоры – 2018 елның беренче яртыеллыгына, Мәгълүматлар жыю методы:: тикшерү санын (катнаш методика: online + САТІ)

Максатчан аудитория-КУЭ компанияләре вәкилләре (генераль директорлар һәм аларның урынбасарлары)

Тармак структурасын сайлап алу: сәүдә (33%), житештерү (26%), хезмәт күрсәтү өлкәсе (41%) - бизнес күләме буенча сайлау структурасы: микро (78%), кече (18%), урта (4%)

Барлыгы сорау үткәрелгән: 8100 эшқуарлар ▪ География: Татарстан Республикасының 45 району*) Татарстан Республикасында КУЭның эшлекле активлыгы индексының әһәмияте 43,3 (47,3 – 2017 еллар, кимү:4)

Кыскарту, финанслау мөмкинлегенән тыш, барлык тикшерелгән компонентларда да күзәтелә.

2018 елга АМР күрсәткечләре:

Күрсәткечләр, компонентлар	2018		Искәрмә	2017
	ТР буенча әһәмияте	АМР буенча әһәмияте		АМР буенча әһәмияте
Индекс:				
Эшлекле активлык индексы	43,3	47,2	Республика күрсәткеченнән 3,9-ка югарырак.	51,9
Компоненты:				
Эшлекле климат «компоненты» (бизнес алып бару шартларыннан канәгать булу)	37,1	45,5	Республика күрсәткеченнән 8.4 – кә югарырак	52,8

"Табыш" компоненты (табыш динамикасы)	38,4	47,2	Республика күрсәткеченән 8.8 –гә югарырак	51,2
"Кадрлар" компоненты (Штатлар)	46,8	50,3	Республика күрсәткеченән 3,5 - югарырак	58,5
«Финанслау алу мөмкинлеге» компоненты (банк кредитлары)	38,7	38,9	Республика күрсәткеченән 0,2 – гә югарырак	35,2
«Инвестицияләргә эзерлек» (бизнесны киңәйтү) компоненты	51,0	53,1	Республика күрсәткеченән 2,1 - югарырак	64,0

АМР 2018 елга кагылышлы аналитик хисапның гомуми нәтижеләре:	АМР 2017 елга кагылышлы «Татарстан Республикасы районнарында эшлекле климат индексы» аналитик хисабына гомуми нәтижеләр
«2018 елның беренче яртысында районда МСБ эшлекле активлыгының шактый югары әһәмияте күзәтелә (республика буенча уртача күрсәткечтән югарырак). Гомумән алганда, райондагы эшкуарлар шактый оптимистик фаразлар бирәләр. Әйттик, сораштырылуучыларның 77% ы киләсе ярты елда бизнес алып бару өчен шартлар тотрыклы калачак яки хәтта яхшырачак дип санып. Моннан тыш, хисап чорында керем кимүгә карамастан (ул 38% оешмада кимегән һәм 21% ка арткан), компанияләр киләсе ярты еллыкта табышның актив үсүен фаразлый (30%). Районның төп проблемасы-кече һәм урта эшкуарлык (38,9) өчен банк кредитларының түбән дәрәжәдә булуы».	«2017 елның икенче яртыеллыгында районда кече һәм урта эшкуарлык активлыгының шактый югары әһәмияте күзәтелә (республика буенча уртача күрсәткечтән югарырак). Тулаем алганда, районда эшмәкәрләр шактый оптимистик фараз бирә. Әйттик, аларның яртысына якыны (49%) якындагы ярты елда үз бизнеслары өчен шартлар яхшырыр дип ышана, 39% ы ил икътисады үсешен көтә. Моннан тыш, хисап чорында керем кимүгә карамастан (ул 37% оешмада кимегән һәм 22% ка арткан), компанияләр киләсе ярты еллыкта актив үсеш фаразлый (39%). Районның төп проблемасы-кече һәм урта эшкуарлык өчен банк кредитларының түбән дәрәжәдә булуы».

Ачыкланган проблемаларны хәл итү өчен смарт-максатлар формалаштыру:

1 номерлы максат: кече һәм урта эшкуарлыкка һәм финанслауның башка чыганаclarы өчен банк кредитларыннан файдалану мөмкинлеген һәм шул исәптән мөлкәти ярдәм күрсәтүне дә арттырыу.

2) Эшкуарлык проблематикасы (Татарстан Республикасы муниципаль районнарында эшлекле климатны өйрәнү, 2017 ел (Татарстан Республикасы Президенты каршындагы эшкуарлык Советы белән АК БАРС банк берлектә үткәрелде).

2.1. Татарстан Республикасында бизнес проблемалары (сезнең бизнесның кайсы өлкәсендә бүген проблемалар барлыкка килә?)

SWOT - TPда бизнес үсешен анализлау:

Эчке мохит	Көчле яклар: тикшерү предметы булмаган	Көчсез яклары: 1. Финанслау алу белән проблемалар (36%); 2. Продукция һәм хезмәт күрсәтүләр сату проблемалары, шул исәптән реклама каналларына керү (34%); 3. Кадрлар житешмәү (23%); 4. Эшләнмәгән эшлекле инфраструктура (22%)
Тышкы мохит	Мөмкинлекләр: тикшерү предметы булмаган	Янаулар: 1. Законнар һәм жайга салуның камил булмасы (41 %); 2. Административ каршылыктар (30%);

2.2. Татарстан Республикасында бизнес проблемалары (бүген сезнең бизнесның кайсы өлкәсендә проблемалар килеп чыга?)

Бизнес һәм жирле хакимият арасындагы мөнәсәбәتلәрне ничек бәяләгезде?

- Үсеш өчен уңай шартлар тудырыла (8%) яисә бизнесны үстерү өчен кулай шартларны хуплыйлар (17 %).

Хупламыйлар, әмма бизнесны үстерүгә комачауламыйлар да (36%).

- Мөгаен, бизнес үсешенә комачаулыйлар (17%)

- Бизнес үсешен кыенлаштыра (11%)

- Жавап бирергә авырсынам (10%)

2.3. Муниципаль хакимият ягыннан ярдәм соратып алу. ТОП-6:

2 номерлы максат: КУЭ продукциясен һәм хезмәтләр сату каналларын булдыруга ярдәм күрсәтү;

3 номерлы максат: кадрлар ресурсларына һәм хезмәт базарындагы тәкъдимләргә ихтыяж арасында дисбалансны минимальләштерү;

4 номерлы максат: эшлекле инфраструктураны үстерү;

5 номерлы максат: КУЭ компетенциясен күтәрү;

6 номерлы максат: административ киртәләрне киметү;

7 номерлы максат: КУЭ белән хезмәттәшлекне арттыру. Коммуникацияләрне жәлеп итү һәм төзү;

8 номерлы максат: тендерларда һәм сатып алуларда катнашу буенча киртәләрне бетерү өчен шартлар тудыру;

9 номерлы максат: стартапларга комплекслы ярдәм күрсәтү.

1.2. Икътисадның төрле секторларында КУЭ үсеше

Алабуга муниципаль районында эшчәнлек төрләре буенча шәхси эшқуарларны бүлү түбәндәгечә:

- эшкәртү производстволары – 4,9%,
- авыл хужалыгы-5,9%,
- сәүдә-38,5%,
- транспорт һәм элементә – 20,8%,
- күчемсез мөлкәт белән операцияләр – 4%,
- төзелеш – 4,1%,
- һәм башкалар-21,8%.

Алабуга муниципаль районының кече эшқуарлык структурасы түбәндәге өлкәләр белән күрсәтелә:

- эшкәртү производстволары-13%,
- төзелеш-18%,
- сәүдә-27%,
- күчемсез мөлкәт белән операцияләр – 5%,
- авыл хужалыгы-1%,
- һәм башкалар-36%.

Алабуга муниципаль районының кече һәм урта эшмәкәрлеккә ярдәм итүнең өстенлекле юнәлешләрен билгеләгәндә, житештерү секторына, мәгълүмати-коммуникацион технологияләр өлкәсендәге предприятиеләргә күбрәк игътибар бирергә, районның кече һәм урта предприятиеләренең инновацион активлыгына ярдәм итәргә һәм фән сыйдырышлы оешмалар өлешен арттырырга кирәк.

Сәнәгать кластерлары кысаларында эре сәнәгать предприятиеләре белән интеграцияләү максатларында Алабуга муниципаль районының кече һәм урта предприятиеләренең инновацион активлыгына һәм эре бизнеска чыгымнарны киметергә һәм үз продукциясенең сыйфатын камилләштерергә ярдәм итәргә кирәк. Кече һәм урта предприятиеләр потенциалыннан файдалану район икътисады структурасын диверсификацияләргә, Алабуга муниципаль районы предприятиеләре житештерә торган продукциянең сыйфатын һәм ихтыяжын арттырырга мөмкинлек бирә.

Кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү Алабуга муниципаль районында урта сыйныфның тормыш дәрәжәсен күтәрү, формалашу һәм тотрыклы социаль-икътисадый мохит булдыру шартларының берсе булып тора.

Шулай ук төбәк халкын эш белән тәмин итү проблемасы да кискен тора. Үз бизнесында халыкның үзмәшгульлеген тәмин итү эшсезлек проблемаларын хәл итүнең һәм төбәкнең кеше капиталы потенциалын гамәлгә ашыруның мөһим чыганагы булып тора.

Кече һәм урта эшқуарлыкның, шул исәптән ЕМР индивидуаль эшқуарларының тармак өлеше турында мәгълүмат түбәндә китерелгән:

Эшчэнлек төрлөрө	Үлчәү берәмлекләре	2015	2016	2017	2018	2019
Барлығы икътисадый эшчэнлек төрлөрө буенча кече эшқуарлык субъектлары исәнкә алынды:	берәмлек	973	1294	1300	1244	1251
Авыл, урман хужалыгы, ау, балыкчылык һәм балык үрчетү	берәмлек	22	33	27	24	-
Балык тоту, балык үрчетү	берәмлек	1			-	-
Файдалы казылмалар чыгару	берәмлек	12	18	17	14	-
Эшқарту производстволары	берәмлек	151	227	193	170	-
Электр энергиясе, газ һәм пар белән тәэмин итү; һава кондиционерлау	берәмлек			16	14	-
Электр энергиясе, газ, һәм су житештерү һәм бүлү	берәмлек	18	22		-	-
Су белән тәэмин итү; ташландык суларны агызу, калдыкларны жыю һәм утильләштерүне оештыру, пычраткычларны бетерү эшчәнлеге	берәмлек			11	12	-
Төзелеш	берәмлек	179	235	225	229	-
Күпләп һәм ваклап сату; автотранспорт чараларын һәм мотоциклларны ремонтлау	берәмлек	263	310	360	337	-
Транспортлау һәм саклау	берәмлек			131	134	-
Транспорт һәм элементә	берәмлек	87	148		-	-
Кунакханәләр һәм жәмәгать туклануы предприятиеләре эшчәнлеге	берәмлек	23	26	28	28	-
Мәгълүмат һәм элементә өлкәсендә эшчәнлек	берәмлек			21	23	-
Финанс һәм иминият эшчәнлеге	берәмлек	12	12	12	-	-
Күчемсез милек белән операцияләр буенча эшчәнлек	берәмлек	150	205	70	-	-
Һөнәри, фәнни һәм техник эшчәнлек	берәмлек			76	-	-
Административ һәм өстәмә хезмәтләр	берәмлек			67	-	-
Дәүләт идарәсе һәм хәрби куркынычсызлыкны тәэмин итү; социаль тәэмин итү	берәмлек	1	-		-	-
Башка коммунал, социаль һәм шәхси хезмәтләр күрсәтү	берәмлек	27	31		-	-
Мәгариф	берәмлек	10	9	11	-	-
Сәламәтлек саклау һәм социаль хезмәт күрсәтү өлкәсендә эшчәнлек	берәмлек	17	18	19	-	-
Мәдәния, спорт, ял һәм күнел ачу өлкәсендә эшчәнлек	берәмлек			7	-	-
Башка төр хезмәтләр күрсәтү	берәмлек			9	-	-

Эшчэнлек төрлөрө	Үлчәү берәмлекләре	2015	2016	2017	2018	2019
Төп дөлөт теркәү номеры булган (теркәлү узган) шәхси эшмәкәрләр-аларның барысы да икътисадый эшчәнлек төрлөрө буенча:	берәмлек	2058	2138	2138	2154	2082
Авыл, урман хужалыгы, ау, балыкчылык һәм балык үрчетү	берәмлек	141	127	127	130	-
Файдалы казылмалар чыгару	берәмлек	1	2	2	1	-
Эшкәртү производстволары	берәмлек	115	105	105	112	-
Электр энергиясе, газ һәм пар белән тәэмин итү; һава кондиционерлау	берәмлек	1	1	1	1	-
Су белән тәэмин итү; ташландык суларны агызу, калдыкларны жыю һәм утильләштерүне оештыру, пычраткычларны бетерү эшчәнлеге	берәмлек		7	7	10	-
Төзелеш	берәмлек	65	87	87	90	-
Күпләп һәм ваклап сату; автотранспорт чараларын һәм мотоциклларны ремонтлау	берәмлек	912	823	823	800	-
Транспортлау һәм саклау	берәмлек	385	444	444	473	-
Кунакханәләр һәм жәмәгать туклануы предприятиеләре эшчәнлеге	берәмлек	56	72	72	76	-
Мәгълүмат һәм элемент өлкәсендә эшчәнлек	берәмлек		42	42	47	-
Финанс һәм иминият эшчәнлеге	берәмлек	14	12	12	9	-
Күчәмсез милек белән операцияләр буенча эшчәнлек	берәмлек	221	85	85	89	-
Һөнәри, фәнни һәм техник эшчәнлек	берәмлек		75	75	67	-
Административ һәм остәмә хезмәтләр	берәмлек		44	44	40	-
Дөлөт идарәсе һәм хәрби куркынычсызлыкны тәэмин итү; социаль тәэмин итү	берәмлек	-	-	-	-	-
Мәгариф	берәмлек	6	13	13	17	-
Сәламәтлек саклау һәм социаль хезмәт күрсәтү өлкәсендә эшчәнлек	берәмлек	7	7	7	9	-
Мәдәният, спорт, ял һәм күнел ачу өлкәсендә эшчәнлек	берәмлек	-	23	23	23	-
Башка төр хезмәтләр күрсәтү	берәмлек	133	167	167	158	-

Эш бирүчеләр буларак йорт хужалыклары эшчәнлеге; шәхси йорт хужалыкларының үз куллану өчен товарлар житештерү һәм хезмәтләр күрсәтү буенча дифференциацияләнмәгән эшчәнлеге	берәмлек	-	-	-	-	-
Экстерриториаль оешмалар һәм органнар эшчәнлеге	берәмлек	-	-	-	-	-
Башка төр хезмәтләр күрсәтү	берәмлек		2	2	2	-

1.3. Куллану базарын үстерү

Кулланучылар базары өлкәсендә эшләүче кече һәм урта предприятиеләр, гражданныр өчен эш урыннары булдыруга бәйле социаль бурычларны хәл итүдән тыш, сатып алуучыларга индивидуаль якин килүне, тар товар белгечлеген тәэмин итә, шулай ук кече һәм урта житештерүчеләр, шул исәптән жирле авыл хужалыгы житештерүчеләре өчен сату каналларының берсе булып тора.

Кулланучылар базарлары инфраструктурасын үстерү һәм сәүдәне, жәмәгать туклануы хезмәтләрен һәм көнкүреш хезмәтләрен үстерү өчен кирәкле шартлар тудыру Программаның мөһим өстенлеге.

Куллану базарын үстерү түбәндәге юнәлешләр буенча гамәлгә ашырылачак: законнар белән рөхсәт ителгән урыннарда сәүдә итү хокукын гамәлгә ашыруны тәэмин итү;

жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә нәтижәлелеген бәяләү күрсәткечләренә халыкны сәүдә хезмәтләре белән тәэмин итүне характерлаучы өстәмә күрсәткечләренә керту;

жирле үзидарә органнары тарафыннан кече һәм урта сәүдә предприятиеләреннән эшчәнлекне киңәйтү өчен гаризалар тулысынча канәгатьләндерүне тәэмин итү;

шәһәр жәмәгать транспорты проектларын, ижтимагый киңлекләр проектларын проектлаганда һәм гамәлгә ашырганда сәүдә өлкәсендә кече һәм урта эшқуарлык ихтыяжларын исәпкә алуны тәэмин итү, яңа торақ микрорайоннары проектлаганда һәм гамәлгә ашырганда; ярминкәләренә оештыру һәм аларда катнашу өчен барлык процедураларны максималь гадиләштерү;

сәүдә итүнең автоматлаштырылган рәвешләрен үстерү;

сәүдә инфраструктурасын үстерү, барыннан да элек, кече һәм урта эшқуарлык объектлары өчен сәүдә инфраструктурасын үстерү;

кече һәм урта авыл хужалыгы житештерүчеләренә кулланучыга максималь рәвештә үтеп керүен тәэмин итү өчен заманча авыл хужалыгы һәм азык-төлек базарларын оештыру өчен шартлар тудыру;

гаилә сәүдә бизнесын үстерү, барыннан да элек, әлеге категория эшқуарларның милек хокукын яисә мондый биналарда эшчәнлекнең билгеле бер төрләрен гамәлгә ашыру шарты белән озак вакытка арендага алу хокукын бирү нигезендә, стационар урыннарда.

Моннан тыш, ял көне ярминкәләрен үстерү һәм эшмәкәрлек активлыгы үзәкләрендә сәүдә майданчыклары бирү дә күздә тотыла.

2018 елда Алабуга районында сәүдә һәм хезмәт күрсәтүләр өлкәсендә кече һәм микро предприятиеләр саны 337 (районның кече һәм микро предприятиеләре

гомуми санының 27,1%) һәм 800 шәхси эшкуар (ШЭ (ИП) гомуми санының 37,1%) тәшкил итте.

Халыкны жириле товар житештерүчеләр житештергән сыйфатлы товарлар белән тәэмин итү максатыннан, кулай бәяләрдән ярминкәләр оештырыла.

1.4. Яшьләр арасында эшкуарлыкны үстерү

Яшьләрне үз эшләрен булдыруга стимуллаштыручы шартлар тудыру Алабуга муниципаль районының социаль-икътисадый системасының аерылгысыз өлеше булып тора.

Яшь кешеләр тарафыннан булдырыла торган кече предприятиеләр, аерым базар сегментлары өчен вак-серияле, уникаль продукция яки специфик хезмәт күрсәтүне үзләштереп, кулланучылар запросларына аеруча тиз җавап бирә алалар.

Яшьләр эшкуарлыкны үстерү өчен яшьләрне эшкуарлык эшчәнлегенә җәлеп итү өчен шартлар тудырырга һәм яшь эшкуарның «дөрес» имиджын формалаштырырга кирәк.

Яшьләр эшкуарлыкны үстерү өчен:

- яшьләр арасында эшкуарлык эшчәнлеген популярлаштыру (тренингләр үткәрү;

- өлкән сыйныф укучылары өчен эшкуарлык буенча олимпиадалар уздыру; яшьләрне белем бирү курсларына чакыру;

- яшь эшкуарларга дәүләт ярдәме турында мәгълүмат бирү;

- яшьләргә үткәрелә торган бизнес-проектлар конкурслары турында мәгълүмат бирү),

- яшьләрне эшмәкәрлек эшчәнлегенә җәлеп итү (программалар турында мәгълүмат бирү, уку йортларында яшьләр арасында анкета сораштыру уздыру, үз предприятиеләре ачарга теләүче яшьләр белән конференцияләр үткәрү, аларда уңышлы эшмәкәрләр, бизнес һәм хакимият вәкилләре катнашырга тиеш);

- яшь кешеләргә бизнес алып бару күнекмәләрен үстерү максатыннан профильле укыту үткәрергә;

- шәхси һәм коллектив предприятиеләргә яшь гражданнарга салым салу һәм кредит бирү буенча ташламалар бирү;

- житештерү чаралары, биналар белән тәэмин итү, аларның коммерцияле хәвеф-хәтәрләрен иминиятләштерү;

- яшьләр мәнфәгатьләрендә эшләнгән проектларга һәм тәкъдимнәргә ярдәм итү өчен бер тапкыр бирелә торган субсидияләр бирү;

- яшьләр инновацияле предприятиеләрен оешма табышына салым түләүдән азат итү беренче 2 ел дәвамында;

- яшьләр эшкуарлыкны өлкәсендә закон инициативаларын кабул итү; бизнес-климатны яхшырту;

- яшьләр эшкуарлыкны финансларны җәлеп итү;

- яшьләр арасында эшмәкәрлекне активлаштыру;

- яшьләр эшкуарлыкны ярдәм инфраструктурасын үстерү;

- яшьләр эшкуарлыкны белән шөгылләнүче барлык оешмаларны координацияләүнең бердәм системасын булдыру.

Яшьләр эшкуарлыгын үстерү буенча төп проблемалар булып яшьләрдә тәҗрибә һәм белемнәр җитмәү һәм инвестицияләр җитмәү тора.

Яшьләрне эшкуарлык эшчәнлегә өлкәсендә мәгълүмат белән тәэмин итү системасын булдыру, яшьләргә массакүләм мәгълүмат чаралары, полиграфия продукциясе, шулай ук ИТ-технологияләр куллану юлы белән мәгълүмат җиткерергә мөмкинлек бирерчәк.

Яшьләр эшкуарлыгының уңай имиджын һәм абруен булдыру өлеге өлкәдә яшьләрне җәлеп итәчәк һәм үткәрелә торган чараларның әһәмиятен арттырачак.

Эшлекле яшьләр белән сөйләшүләр, төрле чаралар үткөрү, яшьләрне гомуми белем бирү учреждениеләрендә бизнес-планлаштыру нигезләренә өйрәтү яшьләрне эшкуарлык мохитенә җәлеп итүгә ярдәм итәчәк.

Яшь эшкуарларны үз эшләрен булдыруда һәм үстерүдә озата бару консультация ярдәмен һәм аларның проектларын өлешчә инвестицияләүне, грант ярдәме конкурсларында иң яхшыларның катнашуын тәэмин итүне күздә тотта.

Яшьләрне эш белән тәэмин итүгә булышлык күрсәтү һәм яшьләрне районның һәм республиканың икътисади үсеш программаларын гамәлгә ашыруга җәлеп итә.

Эшкуарлык эшчәнлеген популярлаштыру максаты белән массакүләм мәгълүмат чараларында һәм шәһәр сайтында эшкуарлык эшчәнлегенә актуаль мәсьәләләргә буенча норматив, аналитик, мәгълүмати материаллар басыла.

Эшкуарлыкны популярлаштыру чаралары гомуми белем бирү оешмаларында, һөнәри һәм югары белем бирү мәгариф оешмаларында гамәлгә ашырыла. Болар-уен, тренинглар, укыту чаралары, белем бирү курслары, конкурслар, семинарлар, мастер-класслар һ. б.

Белем бирү дәрәжәсен күтәрү максатыннан, үз бизнесларын оештыру һәм үстерү мәсьәләләрендә мондый проектларны гамәлгә ашыру дәвам итә:

"Бизнес-класс" Россия Саклык банкынан һәм "Google" компаниясеннән, 2018 елда 146 кеше белем алды, 2017 елда мондый белем бирү мөмкинлегеннән шәһәрнең 145 кешесе файдаланды;

- «Эшкуарлык фабрикасы»-гамәлдәге эшмәкәрләр арасынан тәҗрибәле остазлар җитәкчелегендә 2018 елда белем бирү курсының 2 агымы узды, аларда якынча 37 кеше белем алды.

№ т/б	Укыту программасы	2016	2017	2018	2019
1	"Бизнес-класс»	369	145	146	80
2	"СТАРТ-Фабрика»	4	4	37	-

2024 елга кадәр план

№ т/б	КУЭның укыту программаларында катнашуы	2019	2020	2021	2022	2023	2024

1	"Бизнес-класс»	90	90	95	95	100	100
2	"СТАРТ-Фабрика»	30	30	30	40	40	40

1.5. Сәнэгать майданчыкларын үстөрү һәм резидентларны жәлеп итү *

«Алабуга» махсус икътисады территориясендә «Синергия» индустриаль-технологик паркы урнашкан. Сәнэгать майданчыгының гомуми майданы 24,5 мең кв. м тәшкил итә. Бүгенгесе көндә "Синергия" Хә территориясендә 6 резидент теркәлгән ("Дизайн-Рус" ЖЧЖ, "СМИТ" ЖЧЖ, "СТ-Алабуга" ЖЧЖ, "Аллайд Минерал Продактс Рус" ЖЧЖ, "Ростонер" ЖЧЖ, "РУССКИЙ ВОСК" ЖЧЖ) һәм үз эшчәнлекләрен гамәлгә ашырыла.

Резидентлар тарафыннан 117 эш урыны булдырылган. Кертелгән инвестицияләр күләме 300 млн сумнан артып киткән. 2019 елның 9 аенда майданчыкның гамәлдәге резидентлары тарафыннан берләштерелгән бюджетка 38,2 млн сум салым түләүләре түләнгән.

2019 елның 9 аенда резидентларның әйләнеше 362,5 млн. сум тәшкил иткән.

Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы, республиканың Гарантия фонды, КУЭ Корпорациясе, Россия экспорт үзәге вәкилләре һәм эшкуарлыкка ярдәм итүнең башка структуралары белән даими рәвештә очрашулар уздыра. Очрашу кысаларында эшкуарлар кече һәм урта эшкуарлык субъектларына гамәлдәге һәм планлаштырыла торган ярдәм чаралары турында мәгълүмат алалар, үзләрен кызыксындырган сорауларны бирә һәм аларга компетентлы җаваплар ала алалар. Шул ук вакытта сәнэгать майданчыклары һәм паркларның уңышлы үсеше өчен:

- инженерлык һәм юл инфраструктурасын төзү чыгымнарын каплауга субсидияләр бирү;
- энергия ресурсларын тоташтыру чыгымнарын субсидияләү;
- «Сәнэгать ипотека» программасын гамәлгә ашыру, ул типовой житештерү корпуслары төзелешен финанслау механизмын булдырачак һәм башлап җибәргән эшмәкәрләр өчен залог мәсьәләсен бетерәчәк.

1.6. Үзмәшгуль халык өчен программа булдыру.

Үзмәшгульләр мәсьәләсе актуаль булып кала. Эшкуарлык эшчәнлеген популярлаштыру максатларында 2019 елдан үзмәшгуль гражданнар өчен махсус ташламалы салым режимы кертелә.

Законның гамәлдә булуы үз эшчәнлегеннән табыш алучы гражданнарга кагыла, ләкин ялланган хезмәткәрләрнең үзләре дә андый булып тормый. Еллык керем 2,4 млн сумнан артмаска тиеш.

Әгәр гражданин үз товарларын яки хезмәтләрен физик затларга сата икән, салым күләме керемнең 4% ын, ә юридик затларга булса - 6% тәшкил итәчәк. Шул ук вакытта үз-үзләренә эшләүчеләр НДФЛ түләүдән 13% күләмендә азат ителә һәм аларга мәжбүри пенсия иминләштерүенә иминият кертмәннән ирекле тәртиптә түләргә рөхсәт ителә, әмма мондый кертмәннән максимум күләме чикләнгән. Ставкалар 10 ел дәвамында үзгәртмәчәк һәм хисап тапшыру таләп ителми.

Федераль салым хезмәтенең яңа салым бүлегенә «Һөнәри керемгә салым» дигән яңа салым махсус кисеменә исәпкә кую эше тапшырылган белдерү нигезендә башкарыла һәм ирекле булып тора.

Гражданның уңайлы булсын өчен махсус мобиль кушымта проекты булдырылган, ул теркәлү үзәкләренә килмәгән салым хезмәтендә үз-үзләрен эш белән тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк. Кушымта аша салым хисабыннан башка, махсус белешмәләр һәм документлар тапшырмыйча гына түләүләренә башкарырга мөмкин булчак.

Үзмәшгуль ала торган өстенлекләргә, официаль рәсмиләштерү керә:

- бизнес алып баруны яхшырту өчен мәгълүмати белдерү;

- үзенең законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау өчен судка мөрәжәгать итү мөмкинлеге;

- булчак пенсияне рәсмиләштерү өчен стаж кертү;

- дәүләт программаларында катнашу һәм кредитлар алу мөмкинлеге.

Халыкны эш белән тәмин итү үзәкләре эшсез гражданның шәхси эшкүар сыйфатында яки юридик зат булдыру юлы белән эшкүарлык эшчәнлеге рәвешендә үзмәшгульлек оештыруга финанс ярдәме бирә.

Эшсез гражданның бизнес-планны гамәлгә ашыруга компенсация түләве күрсәтелгән максатларга гражданның тарафыннан бизнес-планны гамәлгә ашыру өчен каралган акчалар суммасының кимендә 5 проценты күләмендә үз акчаларын керткән очракта бирелә.

2018 елда Алабуга муниципаль районында 13 эшсез гражданның үз эшләрен ачуга ярдәм алды, гомуми суммасы 1 528 800 сум, 2019 елда 2 149 000 сумлык 15 эшсез.

1.7. Кече һәм урта эшкүарлыкны үстерү авыл хужалыгы эшчәнлеге өлкәсендә

Авил хужалыгы район икътисадының әйдәүче тармагы булып тора. Актуаль мәсьәлә - авылда кече һәм урта бизнесны үстерү.

Авил хужалыгы житештерү өлкәсендә кече һәм урта эшкүарлык субъектларына ярдәм күрсәтү «Алабуга муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең башкарма комитеты тарафыннан һәм перспективалы социаль-икътисады үсеш палатасы, Яр Чаллы шәһәре Сәүдә-сәнәгать палатасы вәкиллеге һәм «Закамье» регионы белән килештереп, Алабуга муниципаль районы эшмәкәрләр советы, ТР кече һәм урта бизнес предприятиеләре Ассоциациясе һәм башка оешмалар тарафыннан «Авил хужалыгын үстерү турында» 2006 елның 29 декабрендәге 264-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән таләпләр нигезендә түбәндәгеләр рәвешендә гамәлгә ашырыла:

1) матди-техник базаны, житештерү һәм социаль инфраструктураны үстерү һәм ныгыту, вак-төяк житештерүенең нәтижәлелеген һәм керемлелеген арттыру өчен шартлар булдыруга юнәлдерелгән субсидияләр, кредитлар, инвестиция тәмин, ярдәм итү;

2) крестьян-фермер хужалыкларына фермалар төзүгә (реконструкцияләүгә), терлек сатып алуга, юллар төзүгә киткән чыгымнарны компенсацияләү рәвешендә ярдәм күрсәтү һәм башкалар.

3) дәүләт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен авыл хужалыгы продукциясе китерү кысаларында кече һәм урта эшкуарлык субъектлары житештерә торган авыл хужалыгы продукциясен сатып алу;

4) кече һәм урта эшкуарлык субъектларына түләүсез нигездә яки ташламалы шартларда кече һәм урта эшкуарлык субъектларына төзелмәләрне, корылмаларны, торақ булмаган биналарны, жиһазларны, машиналарны, транспорт чараларын биләү һәм (яки) файдалануга тапшыру;

5) авыл хужалыгы продукциясе житештерү буенча бизнес-проектларны гамәлгә ашыру өчен лизинг шартларында жиһазлар сатып алуга субсидияләр бирү;

6) авыл хужалыгы продукциясен сату һәм түләүсез нигездә сәүдә урыннары бирү өчен муниципаль берәмлек территориясендә авыл хужалыгы ярминкәләрен оештыру;

7) авыл хужалыгы продукциясен сату өчен шәһәр базарларында сәүдә урыннары алуда эшмәкәрләргә ярдәм итү;

8) шәһәр һәм район территориясендә товарлар урнаштыру өчен жир участкалары бүлеп бирү;

9) Татарстан Республикасы агросәнәгать паркында авыл хужалыгы товар житештерүчеләре продукциясен урнаштыруда ярдәм итү;

10) авыл хужалыгы житештерүе өлкәсендә эшчәнлек алып баручы кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм күрсәтү буенча башка чараларны гамәлгә ашыру.

Әлеге чараларны үтәү нәтижәсендә авыл хужалыгы продукциясен сату күләмен арттыру көтелә. Халык сыйфатлы һәм яңа продукция түбән бәяләр буенча алачак, житештерелә торган продукция ассортименты киңәя, эш урыннары саны һәм бюджетка салым түләүләре күләме артачак.

Бүгенге көндә Алабуга районындагы авылда хужалык итүнең кече рәвешләре 33 крестьян-фермер хужалыгы һәм 8828 шәхси хужалык тәшкил итә. Хужалык итүнең кече формалары өлешенә сөрү жирләренең 19%, мөгезле эре терлекнең 28%, сыерларның 31% ы, сарыклар һәм кәжәләрнең 100% ы, дунгызларның 100% ы, кош-кортларның 98% ы туры килә. Авыл хужалыгы продукциясенә 30 % ы нәкъ менә кече формаларда – КФХ һәм шәхси ярдәмче хужалыкларда житештерелә.

Безнең районның шәхси ярдәмче хужалыкларында 1641 баш мөгезле эре терлек (узган елга карата 24 баш), 621 сыер (24 баш), 444 дунгыз (38 баш), 3467 сарык һәм кәжә (145 баш) һәм 23 меңгә яқын кош-корт (плюс 2361 баш) асрыйлар.

Шәхси ярдәмче хужалыкларны үстерү өчен авыл халкының дәүләт ярдәме программаларында һәрьяклап катнашуы кирәк.

Дәүләт ярдәме 2019 елга планлаштырыла. Мини-фермалар төзү өчен субсидия күләмен тагын да арттыру планлаштырыла - булган сыерларга 3 мең сумга кадәр, э сыерларга 5 мең сумга кадәр арту-400 мең сумга кадәр. 10 һәм аннан күбрәк сыер асраучылар бар һәм яңа гаилә мини-фермасы төзү өчен ресурслар юк, булган сыерларны саклап калу шарты белән, терлекчелек бинасын яңартуга 400 мең сум күләмендә субсидия бирү мәсьәләсе карала. Шулай ук нәселле таналар сатып алуга субсидияләрне - 40 мең сумга, э товар таналарын 30 мең сумга кадәр арттыру планлаштырыла.

Өч урынына, «Яшь фермер» программасы буенча грант күләмен 5 млн. сумга кадәр арттыру мәсьәләсе карала. «Гаилә терлекчелек фермасы» программасы буенча - 10 млн. сумга кадәр.

Авылда эшкуарлыкны үстерү өчен яшьләр төзөргә кирәк, бу фермер хужалыгын житештерүнең яңа югары технологияле дәрәжәсенә күтәрәчәк. Яшьләр авыл хужалыгы юнәлешендә югары белем алырга һәм төп хезмәт хакына бер мәртәбә бирелә торган пособие рәвешендә дәүләт ярдәме алу мөмкинлеге алырга тиеш. Шулай ук алар яшь белгеч өчен торак бәясенә 70 % күләмендә субсидиягә исәп тоталар.

2010 елдан башлап, районыбызның 20 фермеры 52,6 млн. сумлык грантлар, шул исәптән 16,9 млн. сумлык «Гаилә терлекчелек фермасы» үсешенә 13 грант һәм 7,1 млн. сумлык «Яшь фермер» 6 гранты, 4 млн. сумлык 1 грант Агростартап алды.

Бүген авыл хужалыгы кулланучылар кооперативларына ихтыяж аеруча зур. Халыкны, шәхси ярдәмче хужалыкларны кооператив берләшмәләренә мөмкин кадәр күбрәк жәлеп итәргә кирәк, алар 70 млн. сумга кадәр грант ярдәменә өметләнә алалар.

Татарстан Республикасында урыннарда авыл хужалыгы кулланучылар кооперативларын төзү буенча барлыкка килгән мәсьәләләргә хәл итү өчен «Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы кооперативларын үстерү компетенциясе үзәге» төзелде.

Алабуга районында сөт эшкәртү һәм ит эшкәртү буенча 3 авыл хужалыгы кулланучылар кооперативы төзелде.

2. Алабуга муниципаль районының инвестицияләр жәлеп итүчәнлеген бәяләү

Алабуга муниципаль районы-Россиянең иң перспективалы һәм жәлеп итүчән шәһәрләренең берсе. Географик яктан уңайлы урнашуы, үсеш алган транспорт һәм инженерлык инфраструктурасы район инвесторларын жәлеп итү дәрәжәсен саклап калырга ярдәм итә.

Бүген сәнәгать производстволарын, авыл хужалыгын, туризм һәм ял итү өлкәсендәге предприятиеләргә булдыру һәм үстерүгә зур инвестиция потенциалы тупланган. Инновацион производстволар аерым урын алып тора.

Территориянең инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыру һәм эшкуарлык климатын яхшырту максатларында Алабуга муниципаль районы Советының 2016 елның 13 сентябрендәге 90 номерлы карары белән «Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районының 2021 елга кадәр һәм 2030 елга кадәрге перспективага социаль-иқтисади үсеш стратегиясе» расланды.

Инвестицион жәлеп итү кысаларында финанс, милек һәм консультация ярдәме күрсәтү кебек чаралар үткәрелә.

Финанс ярдәме түбәндәге юнәлешләр буенча күрсәтелә: өч төп юнәлеш буенча күрсәтелде:

жайланмалар лизингын үстерү: жайланмалар лизингы килешүе буенча беренче кертемне (аванс) түләүгә кече һәм урта эшкуарлык субъектларының чыгымнарын субсидияләү («ЛИЗИНГ-ГРАНТ»);

яшь фермерларга ярдәм итү;

гаилә терлекчелек фермаларына ярдәм итү.

Финанс ярдәме белән беррәттән кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына мөлкәт, консультация һәм мәгълүмати ярдәм күрсәтелә. «Алабуга муниципаль районының жир-мөлкәт палатасы» муниципаль казна учреждениесенә 2016 елның 25 ноябрәндәге 723 номерлы боерыгы «Алабуга муниципаль районы милкендә булган һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларына һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын төзүче оешмаларга бирү өчен билгеләнгән өченче затлар хокукларыннан (кече һәм урта эшкуарлык субъектларының мөлкәт хокукларыннан тыш) ирекле мөлкәт исемлегә» расланды.

Алабуга муниципаль районында эшмәкәрлек эшчәнлегенә гамәлдәге субъектларын үстерүгә һәм район территориясенә яңа инвесторлар жәлеп итүгә ярдәм итә торган инвестицияләр жәлеп итүчәнлеген арттыру буенча актив эш алып барыла:

Алабуга муниципаль районы эшкуарлары Советы оештырылды (Алабуга муниципаль районы Башлыгының 17.11.2010, 413 номерлы карары);

Алабуга муниципаль районында инвестицион климатны яхшырту буенча Ижтимагый совет төзелде һәм гамәлгә ашырыла (Алабуга муниципаль районы Башлыгының 2017 елның 12 маендагы 698 номерлы карары);

Алабуга муниципаль районы Башлыгының «Алабуга» ППТ МИЗ резидентлары белән АМР жирле үзидарә органнарының, предприятие һәм оешмаларының үзара хезмәттәшлеге буенча эшче төркем төзелде (Алабуга муниципаль районы башлыгының 2011 елның 4 мартындагы 126 номерлы карары).

Алабуга моношәһәрә үстерү чараларын гамәлгә ашыру буенча эшче төркем төзелде (Алабуга муниципаль районы башлыгының 2016 елның 15 августындагы 1849 нчы номерлы карары).

Территориянең инвестицияләр жәлеп итүчәнлеген арттыру максатында «Алабуга муниципаль районының инвестицион паспорты» эшләнде. Әлеге документ инвесторларга һәм бизнесменнарга районның инвестицион потенциалы турында төрле яклап мәгълүмат алырга, аның географик хәле, табигый, жир, хезмәт ресурслары турында күбрәк белергә, инфраструктура турында файдалы мәгълүматлар алырга мөмкинлек бирә һәм Алабуга муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырылган.

Алабуга шәһәрә территориясендә «Алабуга» сәнәгать-житештерү тибындагы махсус икътисадый зонасы (67 резидент) һәм «Синергия» индустриаль паркы (7 резидент) урнашкан. 2018 елда «Алабуга» МИЗның 3 резиденты жәлеп ителгән, шул исәптән чиктәш төбәкләрдән 2 инвестор.

«Алабуга» сәнәгать-житештерү тибындагы махсус икътисадый зонасы Россия Федерациясә Хөкүмәтенә 2005 елның 21 декабрәндәге 784 нче санлы карары белән төзелде. МИЗның гомуми территориясә модульләргә бүленгән 40 квадрат километр тәшкил итә.

МИЗ резидентлары өчен ташламалы салым салу рәвешендә дәүләт тарафыннан түбәндәге гарантияләнгән стимуллар каралган:

- жирле салымнардан азат итү: милеккә һәм жиргә салымнан 10 елга (милек хокукы теркәлгәннән соң), транспорт салымыннан – 0 %;

- табышка салымның киметелгән ставкасы (табыш алганнан соң беренче 5 ел эчендә 2%; аннан соңгы 5 ел дәвамында 7 %; 10 ел узгач 15,5%;

- ирекле таможня зонасы процедурасын кулланганда таможня пошлиналарың һәм НДС түләүдән азат итү.

Шулай ук Алабуга муниципаль районы инвесторларга төрле башлангычларны тормышка ашыруда ярдәм итә: проект алып барудан алып, территория үсеше приоритетларына туры килү дәрәжәсенә карап, ташламалар һәм преференцияләр бирүгә кадәр һәм бизнесны уңышлы алып бару өчен оптималь шартлар булдыруны гарантиялибез: мәсьәләләрне оператив хәл итү, процессларның үтә күренмәләгә, ачык диалог.

Программа чараларын гамәлгә ашыру, куелган бурычларны гамәлгә ашыру кысаларында планлаштырыла.

3. Хәвеф-хәтәрләрне бәяләү, аларны киметү буенча чаралар

Бүген кече һәм урта бизнес югары дәрәжәдәгә хәвеф-хәтәр, финанс резервларының түбән дәрәжәсе, төп фондларның чикләнгән булуы, кредитларны арттыру һәм аның «икътисадый тотрыксызлыгы» билгели торган башка күрсәткечләр белән характерлана.

Тәвәкәлләкне үстерү мәсьәләсен хәл итү-барлык дәрәжәдәгә бюджетлардан финанслау булып тора.

Программаны гамәлгә ашырганда:

- финанс куркынычы-программа чараларын гамәлгә ашыруны тәмин итү өчен Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы бюджеты акчасы житмәү;

- административ куркыныч - программаны тормышка ашыру процесслары белән идарә итү һәм нәтижәсез оешма;

- эшқуарлыө эшчәнлегә өлкәсендә федераль, региональ законнарны үзгәртү.

Куркынычларның максатка ирешү һәм Программаны гамәлгә ашыру барышында планлаштырылган нәтижәләргә ирешүгә йогынтысын киметү максатында түбәндәгә уртақ чаралар кабул итәргә мөмкин:

- программа чараларын һәм күрсәткечләрне ирешелгән нәтижәләргә бәйлә рәвештә ел саен корректировкалау;

- беренчел финанслау өчен өстенлекләрне билгеләү;

- бюджет кертемнәренә нәтижәләгә бәяләү;

- программаны гамәлгә ашыру барышы турында мәгълүматларны даими һәм ачык бастырып чыгару;

- кече һәм урта эшқуарлык субъектларына ярдәм күрсәтү тәжрибәсен гомумиләштерү һәм анализлау.

Тәвәкәл эшқуарлык белән идарә итү буенча гомуми чаралар кабул итү программаны гамәлгә ашыруны мониторинглау һәм аның нәтижәләгә һәм нәтижәләгә бәяләү процессында программаны җаваплы башқаручы һәм башқаручылар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

II. Программаның максатлары, бурычлары, төп чараларын тасвирлау, аны гамәлгә ашыру вакыты һәм этаплары

Программаның максатлары:

- АМРга проект идарәсе кертү;

- КУЭ субъектлары өчен «Үсеш инфраструктурасын» булдыру;

- эшқуарлыкның яңа эш башлаучы субъектларына комплекслы ярдәм күрсәтү;

- халык арасында эшмәкәрлекне популярлаштыру;

- КУЭ субъектлары компетенцияләрен арттыру;

- КУЭ субъектлары өчен акселерация программасын эшләү һәм гамәлгә кертү.

Кече һәм урта эшкуарлык өчен уңай шартлар тудырып, якын арада ук сизелерлек нәтижә көтәргә мөмкин. Шул ук вакытта социаль-иқътисадыи бурычларның тулы бер спектры хәл ителә.

Программаның бурычлары:

- яңа проектларда ихтыяжларны ачыклау, перспектив юнәлешләрен һәм базар тармакларын билгеләү;

- эшкуарлык эшчәнлеген алып бару өчен шартлар яхшырту һәм шартлар тудыру;

- КУЭ субъектларының информативлыгын һәм үтемлелеген тәмин итү ташламалы финанслау программалары буллу;

- эшкуарлыкны жәлеп итү дәрәжәсен арттыру, бердәм эшлекле киңлек булдыру;

- авылда кооперация системасын үстерү.

Программаны гамәлгә ашыру вакыты: 2019-2024 еллар.

Эшкуарлыкны үстерү өчен уңайлы мохит булуы шарт. Уңай мохитны өйрәнү кече һәм урта бизнес һәм эшкуарлык өлкәсендә маркетинг тикшеренүләре үткәрү, шулай ук кече һәм урта бизнес үсешенә мониторинг һәм анализ ясау буенча кайбер чараларны күздә тоту, шул исәптән:

1) кече һәм урта эшкуарлык субъектларының социаль-иқътисадыи үсешен анализлау һәм фаразлау;

2) эшкуарлыкны үстерү мониторингы;

3) муниципаль берәмлекнең кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары реестрын алып бару;

4) кече эшкуарлыкка муниципаль ярдәм өлешендә норматив хокукый актларга мониторинг;

5) эшкуарлык эшчәнлеген, административ киртәләренә гамәлгә ашырганда эшкуарларда килеп туган кыенлыкларга мониторинг;

6) шәһәр һәм район предприятиеләре чыгара торган продукция һәм күрсәтелә торган хезмәтләр буенча мәгълүмат базасын булдыру;

7) Алабуга шәһәре сәнәгать предприятиеләрендә файдаланылмый торган житештерү майданнарының мәгълүмат базасын мониторинглау;

8) урта һәм кече эшмәкәрлек өлкәсендә маркетинг тикшеренүләре үткәрү;

9) халыкның көнкүреш хезмәтләре белән тәмин ителешенә анализ, халыкны кирәкле көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү эшләрен оештыру.

Әлегә юнәлештәге чараларны гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге төп нәтижеләргә ирешү планлаштырыла:

1) кече һәм урта эшкуарлык үсешен тоткарлый торган проблемаларны һәм каршылыкларны ачыклау;

2) норматив хокукый актларны актуальләштерү;

3) административ киртәләренә бетерү;

4) «Алабуга муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә ихтыяжны билгеләү;

5) халыкның хезмәт күрсәтүләргә ихтыяжларын билгеләү.

Программаның төп чараларының тасвирамәсе

1. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының финанс ресурсларына үтемлелеген арттыру.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын барлыкка китерүче оешмаларга һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларына финанс ярдәме күрсәтү Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары хисабына гамәлгә ашырыла:

1) «Чираттагы финанс елына һәм план чорына Татарстан Республикасы бюджеты турында» Татарстан Республикасы Законы, «Җирле бюджет турында» җирле үзидарә органнары карары нигезендә субсидияләр, бюджет инвестицияләре, дәүләт һәм муниципаль гарантияләр бирү юлы белән җирле бюджет чаралары;

2) Татарстан Республикасы бюджетына кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итүгә субсидияләр бирү очрагында Россия Федерациясе бюджеты акчалары.

КУЭ субъектларына финанс ярдәменң төп юнәлешләренң берсе - юридик затларга (дәүләт (муниципаль) учреждениеләргә, индивидуаль эшкуарларга товарлар житештерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә бәйле чыгымнарны каплау максатларында түләүсез һәм кире кайтарылмый торган нигездә субсидияләр бирү:

1) Россия кредит учреждениеләрендә алынган кредитлар буенча процентларны түләү;

2) жайланмалар сатып алуга кече һәм урта эшкуарлык субъектларының чыгымнарын субсидияләү («Лизинг-грант» программасы буенча)

3) эшкуарлык субъектларының жиһазлар сатып алуга бәйле чыгымнары өлешен субсидияләү;

4) эшсез гражданны эшкә урнаштыру программасы буенча үз эшләрен ачуга субсидияләр бирү рәвешендә яңа гына эшли башлаган шәхси эшмәкәрләргә ярдәм итү.

Кече һәм урта эшкуарлык өчен банк кредитлары алу мөмкинлеген арттыру, шул исәптән мөлкәти ярдәм күрсәтү

Татарстан Республикасы икътисад Министрлыгы, «Татарстан Республикасы эшкуарлыкка ярдәм итү фонды» КБО, «Татарстан Республикасы Гарантия фонды» КБО, шәхси һәм дәүләт сәнәгать парклары һәм муниципаль дәрәжәдәге сәнәгать майданчыклары, региональ инжиниринг үзәкләре һәм прототиплаштыру үзәкләре тарафыннан оештырыла, «Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының Кама кластер үсеше үзәге» АКБО, «Татарстан Республикасының төбәк лизинг компаниясе» АЖ.

2015-2019 елларда КУЭ финанс ярдәме күрсәтүнең гамәлгә ашырылган чаралары турында мәгълүмат. түбәндә тәкъдим ителгән:

№ т/ б	Атамасы программаның	2015 ел.		2016 ел.		2017 ел.		2018 ел.		2019 ел.	
		Катив шучыл ар саны	сумма	Катив шучы лар саны	сумма	саны катна шучыл ар	сумма	саны катнаш учылар	сумма	саны катнаш учылар	сумма
1	Лизинг-грант	8	14,6	4	4,5	6	4,5	2	5,5	-	-
2	Гаилә терлекчелек	1	1,2	-	-	2	4,7	1	1,5	1	20,0

	фермаларын үстерү										
3	Яшь фермерларга ярдәм итү	1	1,38	1	1,5	1	1,5	1	1,6	1	1,6
4	50/50										
5	Татнефть " ААЖ	4	2,08								
6	АПКның иң яхшы белгече	2	0,2								
7	Иң яхшы шәкси ярдәмче хужалык			1	0,05						
8	Үзмәшгульлек "Программасы"	12	1,4	12	1,4	12	1,4	12	1,4	9	1,1
9	ТР Гарантия фонды					3	3,3	4	43,5	3	16
10	Ташламалы лизинг					1	25,6	-	-	-	-
11	Сәнәгатьне үстерү фонды					1	500	3	1133,5	1	25
12	"КУЭ Корпорациясе" АЖ					3	862,83 4	2	212,2	1	8

Татарстан Республикасының Гарантия фонды: Татарстан Республикасында кече һәм урта эшкуарлык субъектларының кредит һәм башка финанс ресурсларынан файдалана алуын тәэмин итү, шулай ук кече һәм урта эшкуарлык субъектларының һәм кредит шартнамәләренә, банк гарантиясе шартнамәләренә нигезләнган кече һәм урта эшкуарлык субъектларын яклау инфраструктурасын төзүче оешмаларның йөкләмәләре һәм йөкләмәләре буенча гарантияләр системасын үстерү.

«Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү буенча федераль корпорация» АЖ Россия Федерациясе Үзәк банкы белән берлектә кече һәм урта эшкуарлык субъектларын кредитлауны стимуллаштыру программасы эшләнде һәм расланды, аның нигезендә «Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү буенча федераль корпорация» АЖ коммерция банкларына бирелә торган кредитлар буенча Россия Федерациясе Үзәк банкы каршында поручитель булып тора (житештерүнең төп чараларын сатып алу, модернизацияләү һәм реконструкцияләү, яңа проектларны эшләтеп жибәрү өчен).

Татарстан Республикасы эшкуарлыкны яклау фонды (икътисадның өстенлекле тармакларында (авыл хужалыгы, төзелеш, житештерү һәм эшкәртү, шул исәптән импортны алмаштыруны, хезмәт күрсәтүне, инновацияләрне) эшләүче кече һәм урта эшкуарлык субъектларына заемнар бири).

Татарстан Республикасының Региональ лизинг компаниясе АЖ (авыл хужалыгы эшкәртү өлкәсендә югары технологияле жиһазлар, сәнәгать жиһазлары һәм жайланмалар лизингы).

2. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына жир-мөлкәт ярдәме күрсәтү

«Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында» Федераль закон, «Татарстан Республикасында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында» 2010 елның 21 гыйнварындагы 7-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә КУЭ субъектларына һәм кече һәм урта

эшкуралыкка ярдэм инфраструктурасын төзүчө оешмаларга мөлкәти ярдэм күрсәтү муниципаль мөлкәтне, шул исәптән жир кишәрлекләрен, биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны, кеше яшәми торган биналарны, корылмаларны биләү һәм (яисә) файдалануга түләүсез нигездә яисә ташламалы шартларда тапшыру рәвешендә гамәлгә ашырыла, кече һәм урта эшмәкәрлеккә ярдэм инфраструктурасын төзүчө оешмаларга тапшыру өчен билгеләнгән жиһазлар, машиналар, механизмнар, жайланмалар, транспорт чаралары, инвентарь, инструментлар. Шул ук вакытта әлегә мөлкәт максатчан файдаланылырга тиеш.

Хәзергә вакытта кече һәм урта эшкуралыкка ярдэм итү системасының аерым элементлары булдырылган, алар базасында эшкуралыкка ярдэм инфраструктурасы үсешә һәм инфраструктура белән тәмин итү сыйфатын арттыру дәвам итәчәк.

Кече һәм урта эшкуралыкның инфраструктура объектларына үтемлелеген тәмин итү максатларында кирәк:

- кече һәм урта эшкуралык субъектларына (исемлеккә кертелгән мөлкәт КУЭ проектларын финанслауга кредит ресурсларын жәлеп итү өчен залог фонды буларак файдаланыла ала) файдалануга тапшыру өчен билгеләнгән муниципаль мөлкәт (шул исәптән жир кишәрлекләре) исемлеген формалаштыру);

- муниципаль миләкне, шул исәптән жир кишәрлекләрен, кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына, кече һәм урта эшмәкәрлек эшкуралык субъектларына ярдэм инфраструктурасын төзүчө оешмаларга тапшыру тәртибен эшләү.

«Алабуга шәһәре» муниципаль берәмлегә Советының 2005 елның 29 ноябрәндәгә 13 нче санлы «Жир салымы турында» гы карары нигезендә салым түләүчеләрнең кайбер категорияләре, шул исәптән сәнәгать, кунакханә бизнесы, туризм һәм халык сәнгәт һөнәрләре өлкәсендә юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр жир салымнарын салудан азат ителә.

2. Бизнес-инкубация процессларын үстерү

Алабуга шәһәре Бизнес-инкубаторы-кече һәм урта эшкуралык субъектларына ярдэм итү инфраструктурасы объект, ул эшкураларга эшчәнлегенә башлангыч стадиясендә торак булмаган биналарны арендага бирү (шул исәптән эш урыннары белән жиһазландырылган, интернет-канал һәм телефон элементәсе булу юлы белән) һәм консультация, бухгалтерлык, юридик хезмәтләр күрсәтү (шул исәптән мәгълүмат базаларына һәм нәтижәле идарә итүне тәмин итә торган программа-аппарат комплексларына керә алуны тәмин итә) юлы белән ярдэм итә.

Бизнес-инкубатор эшчәнлегенә максаты-матди-техник база бирү, аның майданнарында урнашкан предприятиеләргә мәгълүмати ярдэм күрсәтү, эшмәкәрләргә күрсәтелә торган хезмәтләрнең комплекслылығын тәмин итү, бу оешмаларда эшләүчә персоналның һөнәри осталыгын арттыру.

Бизнес-инкубатор бурычлары:

* өстәмә эш урыннары булдыру, шул исәптән фәнни хезмәткәрләр һәм югары квалификацияле инженер-техник белгечләр өчен;

• фәнни-тикшеренү эшләнмәләрен коммерцияләштерүгә һәм фәнни-техник проектларны гамәлгә ашыруга юнәлтелгән проектларны гамәлгә ашыру өчен иң яхшы оештыру-финанс шартларын тәмин итү;

- кече һәм урта фән сыйдырышлы һәм инновацион сәнәгать эшмәкәрлеген үстөрүгә юнәлдерелгән инфраструктураны формалаштыру;

- кече һәм урта предприятиеләр эшчәнлегенә хокукый һәм норматив регуляторларын үстөрү;

- * салым түләүче яңа компанияләр төзү хисабына бюджетка керемнәрне арттыру.

Моннан тыш, бизнес-инкубатор КУЭ объектларына дәүләт ярдәменә төрле төрләрән тәкъдим итүче Татарстан Республикасы кече һәм урта эшмәкәрлекне үстөрү комитеты белән актив хезмәттәшлек итә.

4. Кадрлар әзерләү, яңадан әзерләү һәм квалификацияләрен күтәрү өлкәсендә кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына ярдәм итү

Кече эшкуарлык субъектлары кадрларын әзерләү, яңадан әзерләү, аларның квалификациясен күтәрү түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру аша планлаштырыла:

- кече һәм урта эшмәкәрлек өчен семинарлар, конференцияләр оештыру һәм үткәрү;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектлары өчен мәгълүмат мәкаләләрен массакуләм мәгълүмат чараларында урнаштыру;

- АМР рәсми сайтында «ПСИҮП» бүлеген даими яңарту;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектлары өчен мәгълүмати материаллар әзерләү һәм әзерләү;

- эштән азат ителү куркынычы янаган хезмәткәрләрнең алдан һөнәри белем алу һәм стажировкасы, хезмәт эшчәнлегенә кире кайтырга планлаштыручы 3 яшькә кадәрге баланы карау буенча ялда булган хатын-кызларны укыту һәм стажировкалау.

5. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына консультацион һәм хокукый ярдәм күрсәтү

КУЭ субъектларына консультация һәм хокукый ярдәм күрсәтү эшкуарларга ашыгыч хокукый һәм консультация ярдәме күрсәтү, шулай ук хокук саклау һәм тикшереп тору органнарының санкцияләnmәгән тикшерүләре белән бәйлә шикаятләр кабул итү аша гамәлгә ашырыла.

1. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына хокукый ярдәм «Алабуга муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла һәм хокукый палата, Алабуга муниципаль районының перспективалы социаль-икътисадый үсеш палатасы, «Алабуга шәһәре Бизнес-инкубаторы» ДУ, Татарстан Республикасы кече һәм урта бизнес предприятиеләре ассоциациясе, АМР эшкуарлар Советы белән килешенеп, килешенеп гамәлгә ашырыла:

1) кече һәм урта эшкуарлык субъектларына хокукый мәгълүмат бирү;

2) Татарстан Республикасы кече һәм урта эшкуарлык субъектларын хокукый яклауга бәйлә мәсьәләләр буенча махсулаштырылган әдәбият нәшер итү;

3) кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын барлыкка китерүче һәм түләүсез яисә ташламалы нигездә кече һәм урта

эшкуарлык субъектларына юридик хезмәтләр күрсәтүче оешмаларны төзү һәм (яисә) аларга ярдәм күрсәтү;

4) кече һәм урта эшкуарлык субъектларына хокукый ярдәм күрсәтү өчен конкурс нигезендә оешмалар, шәхси эшкуарлар, адвокатлар жәлеп итү;

5) хокукый ярдәм күрсәтү буенча башка чараларны гамәлгә ашыру.

2. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына консультация ярдәме «Алабуга муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла һәм жир-мөлкәт Палатасы, перспектив социаль-икътисадый үсеш палатасы, Алабуга муниципаль районының хокук палатасы, «Алабуга шәһәре Бизнес-инкубаторы» ДУ, Алабуга муниципаль районы эшмәкәрләр Советы, Татарстан Республикасы Инвестицион үсеш агентлыгы тарафыннан килешенеп гамәлгә ашырыла:

1) кече һәм урта эшкуарлык субъектларына аларның эшчәнлегенә төрле мәсьәләләре буенча консультацияләр бирү;

2) кече һәм урта эшкуарлык субъектлары тарафыннан житештерелгән һәм документаль расланган, консультация хезмәтләре өчен түләүгә тотылган чыгымнарны компенсацияләү;

3) кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын барлыкка китерүче һәм (яисә) кече һәм урта эшкуарлык субъектларына консультация хезмәтләре күрсәтүче оешмаларны төзү һәм аларга ярдәм күрсәтү;

4) консультация ярдәме буенча бүтән чараларны гамәлгә ашыру.

6. Эшкуарлык эшчәнлеген пропагандалау, популярлаштыру, мәгълүмати ярдәм күрсәтү.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын барлыкка китерүче оешмаларга мәгълүмати ярдәм «Алабуга муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан һәм жир-мөлкәт палатасы, перспектив социаль-икътисадый үсеш палатасы, хокукый палата, «Алабуга шәһәре Бизнес-инкубаторы» ДУ, Алабуга муниципаль районы эшмәкәрләр Советы тарафыннан килештереләчәк:

1) кече һәм урта эшкуарлык проблемаларын яктыртуга махсулашкан вакытлы басмалар чыгаруны оештыру һәм аларга ярдәм итү, аларны куллану тәртибе турында Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы норматив хокукый актларын бастырып чыгару;

2) кече һәм урта эшкуарлык субъектларын мәгълүмат белән тәэмин итүгә юнәлдерелгән башка чаралар;

3) мәгълүматны даими рәвештә Алабуга муниципаль районының рәсми сайтында яңарту.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын барлыкка китерүче оешмаларны һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын барлыкка китерүче оешмаларны, мәгълүмат-телекоммуникация челтәрләрен һәм мәгълүмат банкларын булдыру максатларында шәһәрдә мәгълүмат системаларын, мәгълүмат-телекоммуникация челтәрләрен һәм мәгълүмат банкларын булдыру:

1) кече һәм урта эшкуарлык субъектларын үстерүнең федераль, республика, муниципальара һәм муниципаль программаларын гамәлгә ашыру турында;

2) кече һәм урта эшкуарлык субъектлары саны һәм аларның икътисадый эшчәнлек төрләре буенча классификациясе турында;

3) икътисадый эшчәнлек төрләре буенча аларның классификациясе нигезендә кече һәм урта эшкуарлык субъектларында алмаштырылган эш урыннары саны турында;

4) икътисадый эшчәнлек төрләре буенча аларның классификациясе нигезендә кече һәм урта эшкуарлык субъектлары тарафыннан житештерелә торган товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) әйләнеше турында;

5) кече һәм урта эшкуарлык субъектларының финанс-икътисадый хәле турында;

6) кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын барлыкка китерүче оешмалар турында;

7) кече һәм урта эшкуарлык субъектларын үстерү өчен кирәкле маркетинг өлкәсендә икътисадый, хокукий, статистик, житештерү-технологик мәгълүмат, мәгълүмат) башка характердагы мәсьәләләр буенча мәгълүмат (Икътисадый, хокукий, статистик, житештерү-технологик мәгълүмат) хупларга.

Әлеге мәгълүматны шулай ук Интернет челтәрендә Алабуга шәһәренен рәсми сайтында урнаштыру планлаштырыла.

Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүнең комплекслы системасын булдыру-озак вакытлы бурыч. Аны гамәлгә ашыру өчен финанс ресурслары булу да, эшкуарлык бергәлеге һәм гомумән жәмгыять үсешенен билгеле бер дәрәжәсе дә кирәк, ул Алабуга муниципаль районы икътисадында кече һәм урта эшкуарлыкның зур булуы, бизнесны үстерү шартлары белән бәйлә мәсьәләләрне жайга салу механизмы, эшкуарларның икътисадый үсешендә үз ролен һәм урынын аңлавы дәрәжәсе, хакимиятләрнең бизнес белән диалогка әзер булуы, халыкның эшкуарлык һәм аерым алганда кече һәм урта бизнеска мөнәсәбәте белән характерлана.

Программа чараларын үтәү урта сыйныф формалаштыру, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү юлы белән, иң зур өстәмә кыйммәтне барлыкка китерә торган яңа эш урыннары булдыруга, яңа инновацион производстволарны үстерүгә, шәһәрнең инвестицион жәлеп итүчәнлеген булдыруга юнәлдерелгән.

Бу мәсьәләләрне шәһәр жәмәгәтьчелегендә тотрыклылыкны саклап калуны һәм шәһәр халкының ихтыяжларын иң яхшы канәгатьләндерүне тәэмин итә торган сыйфатлы һәм күләм күрсәткечләре белән хәл итәргә кирәк.

Программа күрсәткечләре статистик хисапчылык, дүлэт статистикасы федераль хезмәтенен, башкарма хакимият органнарының, жирле үзидарә органнарының хисап чоры өчен күләм, бәя һәм процент мөнәсәбәтендә белешмә һәм аналитик мәгълүматы нигезендә формалаштырыла (1 нче кушымта).

Программа чаралары исемлеге 2 нче кушымтада китерелгән.

III. Программаны ресурслар белән тәэмин итү

Финанс, матди-техник, табигать, хезмәт ресурсларына һәм аларны каплау чыганаclarына ихтыяж кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүнең сайланган юнәлешләренә туры китереп билгеләнде.

Программаны ресурслар белән тәэмин итү бюджет һәм бюджеттан тыш чыганақлардан акча тәшкит итә. Бюджет чыганақлары Чираттагы финанс елына һәм план чорына Татарстан Республикасы һәм муниципаль берәмлек бюджетында каралган акчалар, шулай ук кече һәм урта эшқуарлык субъектларына дәүләт ярдәме чараларын гамәлгә ашыруга Россия Федерациясе бюджетыннан конкурс нигезендә бүлеп бирелә торган акчалар (конкрет суммалар күрсәтмичә мөмкин чыганақ буларак фаразлана) үз эченә ала.

Бюджеттан тыш чыганақлар-коммерция банқлары акчалары (кредит ресурслары) һәм аларны финанслау бюджеттан тыш чыганақлардан гамәлгә ашырыла торган оешмалар исәбеннән катнашучылар акчалары (мөмкин булган акча чыганагы буларак фаразлана).

Программаны финанслауның гомуми күләме фаразланган характерда.

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында һәм финанслау күләмнәре тиешле финанс елына Татарстан Республикасы бюджетында каралган бюджет ассигнованиеләре нигезендә төзәтелергә тиеш.

Финанслау чыганагы	Финанслау суммасы, млн. сум.					
	2019 ел.	2020ел.	2021 ел.	2022 ел.	2023 ел.	2024ел.
Жирле бюджет	150,0	160,0	160,0	160,0	-	-
БАРЛЫГЫ	150,0	160,0	160,0	160,0	-	-

V. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа белән идарә итү-төрле дәрәжәдәге идарә органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла торган һәм программаны башлап жибәрүне тәэмин итәргә тиешле уртак гамәлләр жыелмасы, эш барышын контрольдә тоту һәм анализлау, кирәк булган очракта, программага төзәтмәләр кертү, анализ һәм тормышка ашыруның ахыргы нәтижәләрен бәяләү.

Программа төп юнәлешләр буенча чаралар үткәрү юлы белән тормышка ашырыла. Программаны башкаручы чараларны вакытында һәм тулысынча үтәү өчен жаваплы.

Программаны тормышка ашыруны координацияләүне «Алабуга муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты, Алабуга муниципаль районының перспективалы социаль-икътисадый үсеш палатасы (киләшү буенча), Алабуга муниципаль районы эшмәкәрләр советы (киләшү буенча) кече һәм урта эшқуарлыкка ярдәм итү инфраструктур оешмалары вәкилләре (киләшү буенча) һәм барлык кызыксынган яқлар (киләшү буенча) белән берлектә гамәлгә ашыра.

Программаны башкаручылар:

- хисап чорыннан соң килүче айның 25 числосына кадәр Алабуга муниципаль районының перспективалы социаль-икътисадый үсеш палатасына - программаны әзерләү һәм гамәлгә ашыру турында статистик, белешмә һәм аналитик мәгълүмат, шулай ук әлеге программаның 3 нче кушымтасында тәкъдим ителгән форманы тутыру белән финанс чараларын куллануның нәтижәлелеге

турында мәгълүмат;-ел саен, хисап чорыннан соң килүче елның 1 мартына кадәр Алабуга муниципаль районының перспективалы социаль-икътисадый үсеше палатасына, Алабуга муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына финанс чараларын куллану программаларын гамәлгә ашыру һәм нәтижәләлеге турында мәгълүмат бирелә.

Алабуга муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы бюджет акчаларын тотуны контрольдә тоту (килешү буенча).

V. Социаль-икътисадый һәм экологик нәтижәләлекне бәяләү

Программаны тормышка ашыруның нәтижәләлеген бәяләү программа чараларын тормышка ашыру һәм куелган бурычларны хәл итү процессында программаның максатларына ирешү дәрәжәсен ел саен бәяләү нигезендә Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программаның максатларына ирешү һәм бурычларын хәл итү түбәндәге нәтижәләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:

Алабуга муниципаль районында икътисадый һәм социаль тотрыклылык элементларының берсе буларак кече эшкуарлык булдыруны һәм тотрыклы эшчәнлеген стимуллаштыра торган уңай икътисадый мохит формалаштыру;

кече һәм урта эшкуарлык субъектларының көндәшлеккә сәләтлелеген арттыру;

яңа эшләнмәләрне стимуллаштыру һәм яңа технологияләрне үзләштерүгә ярдәм итү;

КУЭ субъектлары тарафыннан мәгълүмати технологияләр куллануны киңәйтү;

кече эшкуарлыкның социаль жаваплылыгын арттырырга;

эшкуарлык эшчәнлегенә белән кызыксынуны арттыру хисабына халыкның эшлекле активлыгын үстерергә;

КУЭка ярдәм инфраструктурасын үстерү;

КУЭ үсешен тоткарлый торган административ киртәләрне һәм каршылыкларны бетерүдә ярдәм итүгә юнәлдерелгән механизмнарны үстерү.

Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсе булып, эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын алга таба үстерү, административ киртәләрне бетерүгә юнәлдерелгән механизмнарны үстерү, эшкуарлык эшчәнлегенә белән кызыксынуны арттыру, кече һәм урта эшкуарлык субъектларына мәгълүмати-консультацион ярдәм күрсәтүне камилләштерү тора.

Программаның нәтижәләлеге буенча түбәндәге күрсәткечләрне үтәүнең нәтижәләлеге күздә тоту:

шәхси эшкуарларны да кертеп, кече һәм урта эшкуарлык субъектлары санын арттыру;

микروпредприятиеләрдә, кече һәм урта предприятиеләрдә һәм шәхси эшмәкәрләрдә эшләүче хезмәткәрләрнең уртача санын арттыру;

Алабуга муниципаль районының гомуми әйләнешендә кече һәм урта предприятиеләр әйләнеше артуы;

шәхси эшмәкәрләр санын арттыру ;

кече һәм урта эшкуарлыкта эшләүче хезмәткәрләрнең уртача айлык хезмәт хақы дәрәжәсен арттыру.

Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлыкка килгән социаль һәм икътисадый нәтижәләр Алабуга муниципаль районының социаль-икътисадый үсешенә уңай йогынты ясаычак.

Бюджет акчаларын тоту нәтижәлелеген бәяләү программаның максатчан индикаторларын һәм күрсәткечләрен куллану нигезендә башкарылачак. Программаны гамәлгә ашыру хисабына планлаштырылган күрсәткечнең ирешелгән дәрәжәсе нәтижәлелек дигәндә аңлашыла, ул күрсәткечләрнең факттагы әһәмиятен аларның план күрсәткечләре белән чагыштырырга мөмкин.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеге, тулаем алганда, һәр төп максатчан индикаторның билгеләнгән күрсәткечләренә һәм узган ел белән чагыштырганда, ел белән чагыштырганда, шулай ук база елга арта баручы нәтижәләргә ирешү нәтижәсендә бәяленә.

**«2019-2024 елларга Алабуга муниципаль районында кече һәм урта эшқуарлык субъектларын үстерү»
муниципаль программасы нәтижәләрен бәяләүнең төп индикаторлары**

№ т/б	Күрсәткеч атамасы	Үлчәү бер.	2017 (факт)	2018 (факт)	2019 (бәяләү)	2020 (фараз)	2021	2022	2023	2024
1	Шәхси эшқуарны да кертеп, КУЭ субъектлары саны	берәмл ек	3462	3452	3385	3381	3444	3477	3515	3539
2	Кече һәм урта предпритияселәр саны	берәмл ек	1324	1267	1274	1281	1334	1352	1374	1380
3	Шәхси эшқуарлар саны	кеше	2138	2185	2113	2100	2110	2125	2141	2159
4	КУЭ өлкәсендә эшлүүче хезмәткәрләр саны	кеше	8682	7940	7557	7602	7701	7723	7795	7852
4.1	кече предпритияселәрдә	кеше	6414	6473	6435	6451	6529	6521	6540	6585
4.2	урта предпритияселәрдә	кеше	2268	1467	1122	1151	1172	1202	1255	1267
5	КУЭ + ШЭ	кеше	10820	10125	9670	9702	9811	9848	9936	10011
6	Кече һәм урта предпритияселәр, шул исләнгән микропредпритияселәр тарафыннан житештерелә торган продукция (хезмәт күрсәтүләр) әйләнеше	млн. сум.	34648,9	35856,5	37754,4	39652,4	41550,4	45448,7	47346,7	49352, 2
7	Кече һәм урта эшмәкәрлектә эшлүүче хезмәткәрләрнең уртача айлык эш хақы	мен сум.	20,8	21,1	22,2	22,8	23,5	24,4	25,6	26,4
	үсеш темпы	%		101,4	105,2	102,5	103,0	104,0	105,0	103,1

8	ВТШДА кече һәм урта эшқуарлыкның өлеше	%	25,4	23,1	23,5	23,5	24,0	24,5	25,0	25,0
9	Кече һәм урта эшқуарлык субъектлары булып торучы экспортларның, шәхси эшмәкәрләргә дә кертеп, чимал булмаган экспортның гомуми күләмендә өлеше	%	0	0	0	0	0	0,01	0,01	0,01
10	Катнашуучылары гына КУЭ субъектлары булган эре заказчыларның сатып алу өлеше	%	-	68	68,9	70,6	71,2	73	73,6	74
11	КУЭ субъектларынан салымнар һәм башка мәжбүри түләүләр күләме	млн сум.	68515	67145	67100	66663	66713	60928	62480	64684
12	КУЭ субъектларының эшлекле активлығы индексы	%	51,9	47,2	47,2	47,5	50,0	50,0	55,0	55,0
13	КУЭ субъектларының бизнес алып бару шартлары белән канәгать булуы	%	-	50	55	60	65	70	75	75

**«2019-2024 елларга Алабуга муниципаль районының кече һәм урта эшқуарлык субъектларын үстерү»
программасының төп чаралары һәм программа чаралары буенча финанслау**

№п /п	Төп чараларның исеме	Программа чараларын башкаручы	Төп чараларның башкару сроклары	Финанслау чыганагы	Финанслау, мең сум						
					2018 ел	2019 ел	2020 ел	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. КУЭка ярдәм күрсәтү инфраструктурасын үстерү											
1	Эшқуарларга бизнес ачу, үстерү, алып бару мәсьәләләре буенча консультацияләр бирү	АМР Башкарма комитеты, АМР эшқуарлар Советы (киләшү буенча), АМР перспективалы социаль-икътисади үсеш Палатасы (киләшү буенча), ТР эшмәкәрләренә ярдәм Фонды(киләшү буенча)	2019-2024	Финансламыйча							
2	«АМР проект офисы» КБО булдыру	АМР Башкарма комитеты	2019-2024	Финансламыйча							
3	Кече эшқуарлык субъектлары реестрын булдыру һәм аның актуаль халәтәндә ярдәм итү	АМР Башкарма комитеты, АМР перспективалы социаль-икътисади үсеш Палатасы (киләшү буенча)	2019-2024	Финансламыйча							

4	Кече эшкурлыкка ярдем иту масьелеларе буенча белем бирү семинарлары оештыру	АМР Башкарма комитеты, АМР эшкурлар Советы (килешу буенча), АМР перспективалы социаль-икътисади үсеш Палатасы (килешу буенча), ТР эшмекерлеренә ярдем Фонды (килешу буенча)	2019-2024 (квартал га 1 ташкыр)	Финансламыйча				
5	Алабуга муниципаль районының инвестицион желеп итүченлеген арттыру	АМР Башкарма комитеты	2019-2024	Финансламыйча				
6	Гамелгә ашырыла торган программалар һәм чаралар турында массакүләм маълумат чараларында маълумат урнаштыру	АМР Башкарма комитеты, АМР перспективалы социаль-икътисади үсеш Палатасы (килешу буенча)	2019-2024 еллар	Финансламыйча				
7	Кече һәм урта эшкурлыкка маълумати-консультация ярдәме	АМР Башкарма комитеты, АМР эшкурлар Советы (килешу буенча), АМР перспективалы социаль-икътисади үсеш Палатасы (килешу буенча), ТР эшмекерлеренә ярдем Фонды(килешу буенча)	2019-2024 еллар	Финансламыйча				
8	Кече һәм урта бизнес өчен семинарлар, конференцияләр оештыру һәм үткөрү	АМР Башкарма комитеты, АМР эшкурлар Советы (килешу буенча),	2019-2024 (Кварталга 2	Финансламыйча				

	АМР перспективалы социаль-икътисади үсеш Палатасы (килешү буенча), ТР эшмәкәрләренә ярдәм Фонды(килешү буенча)	тапкыр)	160,0	160,0	160,0	160,0	160,0	160,0	160,0	-	-
9	Яшьләрнең эшкуарлык инициативасын хуплау һәм стимуллаштыру	АМР Башкарма комитеты	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	Финансламыйча	Финансламыйча
10	Алабуга муниципаль районының рәсми сайтында «Икътисад һәм эшкуарлык» мәгълүмат бүлеген актуальләштерү	АМР Башкарма комитеты, АМР перспективалы социаль-икътисади үсеш Палатасы (килешү буенча)	2019-2024 (мәгълүмат керүгә карап)	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	Финансламыйча	Финансламыйча
11	Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү мониторингы һәм анализлау	АМР Башкарма комитеты, АМР перспективалы социаль-икътисади үсеш Палатасы(килешү буенча)	2019-2024 (1 тапкыр квартал га)	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	АМР бюджеты	АМР бюджеты
12	Эшкуарга ашыгыч хокукый һәм консультация ярдәме күрсәтү, шулай ук контроль органнарының санкцияләnmөгән тикшерүләренә бәйлә шикаятьләр кабул итү	АМР Башкарма комитеты, АМР перспективалы социаль-икътисади үсеш палатасы (килешү буенча), АМР эшкуарлар Советы (килешү буенча)	2019-2024 еллар	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	Финансламыйча	Финансламыйча
13	КУЭ субъектларына социаль эшкуарлыкны гамәлгә ашыру	АМР Башкарма комитеты, АМР перспективалы	2019-2024 еллар	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	2019-2024	Финансламыйча	Финансламыйча

	принциплары турында мәғлүмәт бирү, мондый төрдөгә бизнеска ярдәм итү һәм ярдәм итү	социаль-икътисадый үсеш Палатасы (килешү буенча), Алабуга шәһәре халыкны эш белән тәэмин итү үзәге (килешү буенча) эшқуарлар Советы (килешү буенча)																		
2. Инженерлық инфраструктурасы объектларын төзү һәм инвестиция проектларын гамәлгә ашыру өчен кирәкле ресурсларга КУЭ керү системасын яхшырту																				
1	Инженерлық челтәрләренә тоташтыру мәсьәләләрен хәл итүдә консультация бирү һәм булышлык күрсәтү	АМР Башкарма комитеты	2019-2024 еллар	Финансламыйча																
2	Кече һәм урта эшқуарлыкка ярдәм итү өчен муниципаль мөлкәт исемлеген актуальләштерү	АМР Башкарма комитеты, АМР Жир-мөлкәт палатасы (килешү буенча)	2019-2024 (квар талга 1 тапкыр)	Финансламыйча																
3	Хужасыз күчәмсез милек объектларын актуальләштерү	АМР Башкарма комитеты, АМР Жир-мөлкәт палатасы (килешү буенча)	2019-2024 (квар талга 1 тапкыр)	Финансламыйча																
4	Кызыксынган КУЭ субъектларына өстәмәләр һәм тапшыру өчен кирәкле булмаган авыл хужалыгы жирләрен актуальләштерү	АМР Башкарма комитеты, АМР Жир-мөлкәт палатасы (килешү буенча)	2019-2024 (квар талга 1 тапкыр)	Финансламыйча																

		тапк ыр)								
3. КУЭ субъектларына финанс ярдәме чараларын тормышка ашыру										
1	Эшқуарларга федераль программаларда катнашу өчен конкурс документларын әзерләүдә ярдәм итү Татарстан Республикасы Икътисад һәм авыл хужалыгы министрлыклары тарафыннан гәмәлгә ашырыла торган региональ программалар	АМР Башкарма комитеты	2019-2024	Финанс сламый ча						
2	«Эшлекле активлыкны үстерү» чаралары планын эшләү һәм актуальләштерү	АМР Башкарма комитеты	2019-2024	Финанс сламый ча						
3	КУЭ субъектларына үз продукцияләренә АМР муниципаль заказчылары ихтыяжы турында хәбәр итү. АМР муниципаль контрактларында катнашу өчен документлар әзерләүдә кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына консультация бирү	АМР Башкарма комитеты, АМР перспективалы социаль-икътисады үсеш Палатасы(киләшү буенча)	2019-2024	Финанс сламый ча						
4	КУЭ субъектлары житештерүчеләренә бердәм каталогын төзү һәм аның ел саен актуальләштерүе	АМР Башкарма комитеты	2019-2024	Финанс сламый ча						

4. Инвестицион проектларны гамәлгә ашыру кысаларында административ киртэләрне бетерү

1	Эшқуарларның дәүләт һәм муниципаль хақимият органнары белән оңрашуларын оештыру	АМР Башкарма комитеты, АМР перспективалы социаль-икътисадый үсеш Палатасы(килешү буенча), АМР эшқуарлар Советы(килешү буенча)	2019-2024 (квар талга 3 тапк ыр)	Финансламыйча						
2	Алабуга муниципаль районы эшқуарлар Советы эшен алып бару	АМР Башкарма комитеты, АМР перспективалы социаль-икътисадый үсеш Палатасы(килешү буенча)	2019-2024	Финансламыйча						
3	Дәүләт һәм муниципаль хақимият органнары белән инвесторларның оңрашуларын оештыру	АМР Башкарма комитеты, АМР эшқуарлар Советы (килешү буенча), АМР перспективалы социаль-икътисадый үсеш палатасы (килешү буенча)	2019-2024	Финансламыйча						
4	Инвестицион проектларны эгәлләп алып бару	АМР Башкарма комитеты	2019-2024	Финансламыйча						
5	Кече һәм урта эшқуарлыкны нәтижәле үстерү өчен хоқуқый базаны камилләштерү һәм административ киртэләрне киметү	АМР Башкарма комитеты	2019-2024	Финансламыйча						
БАРЛЫҒЫ:										
шул исәптән:										
жирле бюджет										
					160,0	160,0	160,0	160,0	160,0	160,0
										-
					160,0	160,0	160,0	160,0	160,0	-

Муниципаль программа ревизитлары, гамәлгә ашыру чоры
Хисап тотучы оешманың исеме
Муниципаль программаны раслау турында норматив хокукый актың исеме
Форманы төзү өчен җаваплы вазыйфаи зат (Ф.И.А.и.) вазифа, элемтә өчен телефон)

«2019-2024 елларга Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районында кече һәм урта эшқуарлык субъектларын үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыру турында хисап

Т/н	Ярләмче программаларның исеме (бүлек, чаралар)	Финанслау чыганагы (барлығы, шул исәптән Россия Федерациясе бюджеты, Татарстан Республикасы бюджеты, жирле бюджет, бюджеттан тыш чыганақлар)	Хисап елына программаны раслау турындагы норматив хокукый акттан финанслауның план күләнәре, мең сум	Программа буенча хисап чорына бүленгән (лимит), мең сум	Финанслау проценты	Асылда акчалар (башқаручы счөтынна күчөрелгән) ел башыннан, мең сум.	Индикаторның атамасы, үлчәү берәмлегө	Индикатор күрсәткөчләре				киләсе елга план	
								узган ел		агымдагы ел			
								план	факт	план	факт	үтөлеш процөнты	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Программа буенча барлығы		Барлығы											
		жирле бюджет											